

Üniversite Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Narsistik Kişilik Özellikleri ve Futbolda Fanatizm Düzeylerinin İncelenmesi

An Analysis of Narcissistic Personality Traits and Football Fanaticism Levels Among University Students in Relation to Various Variables

Onur Akyüz^{*}, Serhat Bilen²

*Correspondence:

Onur Akyüz

akyuzo@ankara.edu.tr

Ankara University,

¹ Faculty of Sport Sciences

Ankara, Turkey,

akyuzo@ankara.edu.tr

Orcid: 0000-0002-7631-460X

² Dicle University, School of Physical

Education and Sports ,

Diyarbakır, Türkiye,

Orcid: 0000-0003-3931-0404

<https://doi.org/10.5281/>

Received / Gönderim: 23.01.2025

Accepted / Kabul: 25.02.2025

Published / Yayın: 28.02.2025

Volume 2, Issue 1, February, 2025

Abstract

Purpose: This study aims to examine the narcissistic personality traits and football fanaticism levels of university students according to some variables.

Method: The study group consists of a total of 241 university students, 108 female and 133 male, studying at universities in the 2022-2023 academic year. In order to collect data, the "Narcissistic Personality Inventory" developed by Ames et al. (2006) and the Turkish reliability and validity of which was made by Atay (2009) and the "Football Fanaticism Scale" developed by Taşmektepligil (2015) were used. The data of the study were tested using the SPSS 22.0 package program. T-test, One Way ANOVA and Pearson Correlation Tests were used.

Findings: No significant difference was observed in the Narcissistic Personality Traits of the university students participating in the study according to the variables examined ($p>0.05$). In the study, it was observed that the fanaticism levels of the university students who were football fans were higher in the variable of following the team than the fans who occasionally followed and regularly followed ($p<0.05$). Again, a negative relationship was found between the narcissistic personality traits of the students and the fanaticism levels of football fans.

Conclusion: It was determined that the narcissistic personality traits of the university students were low according to the Narcissistic Personality Inventory, and the fanaticism levels of the students were at the sports fan level. In addition, a significant difference was found according to the follower variable of the university students.

Keywords Narcissistic personality trait, fanaticism in football, university students

Öz

Amaç: Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin bazı değişkenlere göre narsistik kişilik özellikleri ve futbolda fanatizm düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışma grubunda, 2022-2023 eğitim öğretim yılında üniversitelerde öğrenim gören 108'i kadın ve 133'ü erkek olmak üzere toplam 241 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplamak amacıyla Ames ve ark., (2006) tarafından geliştirilen ve Atay (2009) tarafından Türkçe güvenilirlik ve geçerliği yapılmış "Narsistik Kişilik Envanteri" ile Taşmektepligil (2015) tarafından geliştirilen "Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeği" kullanılmıştır. Çalışmanın verileri SPSS 22.0 paket programı kullanılarak test edilmiştir. T-testi, One Way ANOVA ve Pearson Korelasyon Testlerinden faydalanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin incelenen değişkenlere göre Narsistik Kişilik Özelliklerinde anlamlı bir farklılaşma gözlemlenmemiştir ($p>0,05$). Çalışmada yer alan üniversite öğrencilerinin futbol taraftarı fanatiklik düzeylerinde ise takımı takip etme değişkeninde takımı takip etmeyen taraftarların ara sıra takip eden ve düzenli takip edenlere göre fanatizm düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir ($p<0,05$). Yine öğrencilerin narsistik kişilik özellikleri ve futbol taraftarı fanatiklik düzeyleri arasında negatif ilişki tespit edilmiştir.

Sonuç: Üniversite öğrencilerinin narsistik kişilik özelliklerinin Narsistik Kişilik Envanterine göre düşük olduğu, öğrencilerin futbol taraftarı fanatiklik düzeylerinin sporsever seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin tuttıkları takım etme değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Narsistik kişilik özelliği, futbolda fanatizm, üniversite öğrencileri

Giriş

Fanatizm; siyaset, spor vb. birçok alanda karşımıza çıkan bir davranış biçimidir. Fanatizm kelimesi; belirli bir düşünce tarzına, değerler sistemine, kişilere veya topluluklara karşı güçlü bir bağlılık ile ortaya çıkan davranış olarak tanımlanmaktadır (Dwyer ve ark.,2018).

Fanatizm davranışları spor alanlarında ortaya çıktığında, toplum üzerinde olumsuz sonuçlar doğurabilen sosyal bir sorun olarak karşımıza çıkabilmektedir. Dolayısıyla fanatiklik olgusu bir takım veya sporcuya karşı oluşan olumlu davranışlar içerebileceği gibi saldırı, nefret gibi olumsuz davranışlar da içermektedir (Alqmase ve ark., 2021). Bu duruma bakarak fanatizm kelimesini felsefi açıdan incelediğimizde, toplumsal bir olay karşısında olumlu veya olumsuz duyguların bir çeşit dışı vurumudur. Bu durum insanların benimsedikleri inanca yönelik derin duygusal inanışlarını ortaya koymaktadır (Erdoğan ve Şirin, 2021). İnanılan değerlere duyulan yoğun bağlılık, bazen düşmanlıklar yaratılmasına, toplum içinde bir arada yaşamayı zorlaştırmasına neden olarak aşırılık, ırkçılık gibi zararlı faaliyetleri ortaya çıkarabilmektedir (Fuschillo, 2020). Bununla birlikte fanatizm takip edilen sporcu veya takımların başarılı olmasını destekleyen rekabet ortamı yarattığı ve başarı ile birlikte kazanan takıma olan aidiyeti arttırdığı söylenebilmektedir (Da Silva ve Las Casas, 2017). Fanatizm kişiler arasında rekabeti destekleyen bir olgudur. Bundan dolayı içinde rekabeti fazlasıyla barındıran spor alanları, özellikle yüksek seyirci sayısı, sporcular, hakemler ve bu etkenlere bağlı olarak artan heyecan ve kazanma duygusu fanatizm davranışlarını yükseltmektedir (Kutomanov ve ark., 2019).

Sporun dünya çapında milyonlarca insanın hayatında çok değerli bir konumu vardır. Çoğu yönden eğlence endüstrisindeki en güçlü araçlardan biridir. Bu endüstri içinde futbol oldukça fazla yer tutmaktadır. Kitle iletişim araçlarıyla milyonlarca insana ulaşabilme gücüne sahiptir. Milyonlarca insana ulaşabilen futbol içinde farklı türden izleyici türlerini barındırmaktadır.

Futbol literatürünü incelediğimiz zaman izleyiciler için, seyirci (sporsever), fanatik, taraftar vb. terimlerin kullanıldığını görmekteyiz. Spor faaliyetini doğrudan, yerinde takip eden ya da kitle iletişim araçları vasıtasıyla izleyen kişiye seyirci, takımına bağlı, takımını veya sporcularını izleyen onlara karşı pozitif düşünceler barındıran, onları destekleyen ve futbola yönelik isteklerini bu şekilde karşılayan kişi ya da kişilere taraftar, tuttuğu takıma olması gerekenden daha fazla bir şekilde tutkuyla bağlanmış olan kişi ya da kişilere ise fanatik denilmektedir (Taşmektepligil ve ark., 2015).

Paksoy'a göre fanatik; stadyuma kulübün bayrağıyla, yüzünü takımının renkleri ile boyalayarak gelen kişidir. Stadyuma arkadaş grubu veya taraftar gruplarıyla birlikte tezahürat eşliğinde gelir. Sahada oynanan oyundan çok rakip takım seyircisiyle ilgilenir ve onlarla sürekli münakaşa halinde olmaktan hoşlanır. Fanatik seyirciler tuttukları takımın maçı kazanmak uğruna her yola başvurmasını ister. Hakemlere, rakip oyuncularına, rakip seyircilerine, yöneticilere sürekli tepki gösterirler (Paksoy, 2014).

Bir takımı tutmak; onun başarılı olmasını istemek, olamazsa bile bunun normal bir sonuç olduğunu kabullenmesidir. Bir takımı tutan, bu takıma karşı olumlu hisleri olan bir taraftarın alınan başarılı sonuçlara sevinmesi, başarısız sonuçlar karşısında da anlık üzüntüler yaşamaya olağan bir durum olarak görülebilir. Ama alınan sonuçlar karşısında hem sevincinin hem de hüznünün aşırı yaşanması taraftarı fanatizme yönlendirir. Ortaya çıkan bu fanatizm, spordan keyif alınmasını zorlaştırdığı gibi sağlık açısından da zararlı olan stres, gerilim, öfke gibi duyguları vücuda yüklemektedir. Spordan beklenen faydayı en üst düzeye çıkarabilmek adına fanatizm olgusu ile mücadele edilebilir (Mirzeoğlu ve ark., 2007).

Türk Dil Kurumuna göre “öz severlik” sözlük anlamı olan “narsisizm”, bireylerin ruhsal ve bedensel benliğine ya da kimliğine normalden daha fazla bir şekilde bağlılık ve beğeni duyması, hayran olması ve empati yeteneğinden yoksun olması anlamına

gelmektedir (Seward, 2007). Narsisizm kavramı ilk kez 1898 yılında Psikiyatri ve Klinik Psikoloji bilim dalları tarafından tanımlanarak psikoloji literatürüne girmiştir (Cihangiroğlu ve ark., 2015).

“Narsisizm” olgusu Yunan mitolojisinde geçen bir efsaneye dayanmaktadır. Bu efsanede “Nakissos” adlı mitolojik karakter, “Echo” isimli bir peri kızına olan aşkına karşılık alamadığı için göldeki yansımasına aşık olmakla lanetlenmiştir. Yansımasına bir türlü dokunamadığından sonunda eriyerek güzel bir çiçeğe dönüşmüştür. İçinde bir trajedi barındıran bu mitolojik efsanede takıntılı ve aşırı olarak bireyin kendisine duyduğu sevgi son bulduğunda güzelliklerin de geleceği anlatılmaktadır (Behary, 2018).

Narsisizm, psikolojide normal (sağlıklı) ve patolojik narsisizm olmak üzere iki ana başlıkta incelenmektedir. Normal (sağlıklı) narsisizm, bireyin kendisi ve çevresiyle uyum içinde olması, iletişimlerde denge kurması, kendisinin ve çevresindeki beklentiyi karşılayabileceğini düşünme olarak tanımlanmaktadır. Patolojik narsisizm ise, bireyin psikolojik varlığına çevreden gelebilecek her türlü tehdide karşı kendini savunmaya arayan bir kişilik süreci olarak tanımlanmaktadır (Rozenblatt, 2002).

Bireylerde patolojik narsisizmin ortaya çıkıp gelişmesi kişilik bozukluğuna neden olmaktadır. Buna “Narsistik Kişilik Bozukluğu” denmektedir (Karaaziz ve Atak, 2013). Bu bozukluğa sahip bireyler, kendilerini beğenen, herkesten üstün gören, devamlı olarak çevresindekilerden beğeni ve onay almayı, ilgi görmeyi ve bu ilginin her yerde sürmesini isteyen, kendisini bulunduğu ortamın en yakışıklısı, en güzeli, en zekisi olduğunu düşünen bireylerdir. Bekledikleri ilgiyi görmediklerinde, beğeniyi almadıklarında ise çok büyük hayal kırıklığı da yaşamaktadırlar. Bu bireyler çevreden gelecek ilgilerden ve beğenilerden beslenmektedirler (Çınar, 2020).

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin narsistik kişilik özelliklerini ve futbolda fanatizm düzeylerini belirli değişkenler yönünden incelemenmesi amaçlanmıştır. Çalışma üniversite öğrencilerinin bazı demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, sınıf, bölüm ve taraftarlık) ile narsistik kişilik özellikleri ve futbol fanatizm düzeyleri arasındaki ilişkileri betimleyici bir yaklaşımla ele almaktır. Betimleyici araştırma modeli, var olan bir durumu açığa çıkartmak ve açıklamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışma grubunda, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında üniversite bünyesinde eğitim gören 108’i kadın, 133’ü erkek olmak üzere toplam 241 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Evreni temsil etmesi amacıyla örneklem sayısı seçkisiz olmayan basit örneklem yöntemi ile belirlenmesi uygun bulunmuştur (Altunışık ve ark., 2017).

Veri Toplama Araçları

Veri toplamak için Kişisel Bilgi Formu, Narsistik Kişilik Envanteri ve Futbol Taraftarları Fanatizm Ölçeği kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Çalışmada araştırmacı tarafından hazırlanmış olan kişisel bilgi formu, üniversite öğrencilerine yönelik demografik bilgiler için; cinsiyet, yaş, bölüm, sınıf düzeyi ve taraftarlık düzeyi değişkenlerine yönelik bilgileri elde etmek üzere hazırlanmıştır.

Narsistik Kişilik Envanteri

Ames ve ark., (2006) tarafından geliştirilip, Atay (2009) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan Narsistik Kişilik Envanteri, 16 soru ve 6 faktörden oluşmaktadır. Bu faktörler

teşhircilik, üstünlük, otorite, hak iddia etme, kendine yeterlilik ve sömürücülüktür. Ölçekten elde edilen puanlar yükseldikçe narsistik kişilik özelliği de yükselmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık değeri 0,57 olarak hesaplanmıştır (Atay, 2009). Bizim çalışmamızda ise iç tutarlılık değeri 0,56 olarak belirlenmiştir.

Futbol Taraftarı Fanatıklık Ölçeği

Taşmektepligil ve ark., (2015) tarafından iki alt boyut ve 13 maddeden geliştirilen Futbol Taraftarı Fanatıklık Ölçeği, dörtlü likert tipindedir. Ölçeğin 1 – 8 arası maddeler (Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimi) ve 9 – 13 maddeler ise “Kurumsal Aidiyet” alt boyutunu ifade etmektedir. Ölçekten alınan puanlara göre 13-21 puan arası “fanatik”, 22-30 puan arası “takım taraftarı” ve 31-52 puan arası da “sporsever” olarak nitelendirilmektedir.

Verilerin Analizi

Çalışmanın verileri SPSS 22.0 paket program kullanılarak analiz edildi. Verilerin normal varsayımını sağlaması için basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiş; Tabachnick ve Fidell’e (2013) göre bu değerler $\pm 1,5$ aralığında ise parametrik testlerin uygulanabileceği belirtilmiştir. Bizim çalışmamızda NKE Çarpıklık=,642 ve Basıklık=,301 ve FTFÖ Çarpıklık=,756 ve Basıklık=,032 olarak hesaplanmış ve parametrik testler uygulanmıştır. Katılımcıların betimleyici istatistiksel için yüzde dağılımları, standart sapma, frekns ve aritmetik ortalamaları incelenmiştir. İkili grupların analizinde bağımsız örneklem için t-testi, üç veya daha fazla grubun karşılaştırmalı analizinde ANOVA kullanılmıştır. Gruplar arasındaki farklılaşmanın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla da Post-Hoc testlerinden Tukey Testi uygulanmıştır.

BULGULAR

Çalışmada yer alan üniversite öğrencilerine ait demografik bilgiler aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların demografik değişkenlerine yönelik bulgular

Değişkenler	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	108	44,8
	Erkek	133	55,2
	Toplam	241	100
Yaş	18-20 Yaş	62	25,7
	21-23 Yaş	132	54,8
	24 Yaş ve üstü	47	19,5
	Toplam	241	100
	Spor Bilimleri	74	30,7
Bölüm	Diğer	167	69,3
	Toplam	241	100
Sınıf	1. Sınıf	55	22,8
	2. Sınıf	87	36,1
	3. Sınıf	47	19,5
	4. Sınıf	52	21,6
	Toplam	241	100
Taraftarlık	Düzenli Takip Ederim	83	34,4
	Ara Sıra Takip Ederim	87	36,1
	Takip Etmem	71	29,5
	Toplam	241	100

Araştırmamıza katılan üniversite öğrencilerinin %44,8’ini kadınlar, %55,2’sini erkekler oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin %25,7’si 18-20 yaş, %54,8’i 21-23 yaş ve %19,5’i 24 yaş ve üstü olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırmamıza %30,7 si spor bilimleri ve %69,3’ü diğer bölümlerden olmak üzere üniversite öğrencileri dâhil olmuştur. Araştırmamıza katılan üniversite öğrencilerinin %22,8’i 1.sınıfta, %36,1’i 2.sınıfta, %19,5’i 3.sınıfta ve %21,6’sı 4.sınıfta öğrenim görmektedir. Araştırmamıza dâhil olan üniversite öğrencilerinden %34,4’ü futbol maçlarını düzenli takip etmekte, %36,1’i futbol maçlarını ara sıra takip etmekte ve %29,5’i futbol maçlarını takip etmemektedir.

Tablo 2 Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinin narsistik kişilik özellikleri değişkeni puan ortalaması karşılaştırma sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	t	df	p
Üstünlük	Kadın	108	1,16	1,14	-0,47	239	0,78
	Erkek	133	1,23	1,12			
Teşhircilik	Kadın	108	1,11	1,05	1,1	239	0,54
	Erkek	133	0,96	1,04			
Otorite	Kadın	108	1,03	0,77	0,34	239	0,31
	Erkek	133	0,99	0,81			
Hak İddia Etme	Kadın	108	0,63	0,77	0,94	239	0,02*
	Erkek	133	0,54	0,69			
Sömürücülük	Kadın	108	1,34	0,92	-0,26	239	0,09
	Erkek	133	1,38	1,06			
Kendine Yeterlik	Kadın	108	1,28	0,91	-0,37	239	0,21
	Erkek	133	1,32	0,97			
NKE (Toplam)	Kadın	108	6,55	3,71	0,25	239	0,41
	Erkek	133	6,42	4			

* $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi

Tablo 2’de uygulanan t-testi sonucuna yönelik üniversite öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre narsistik kişilik envanterinin genelinde ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılaşma gözlemlenmemiştir ($p > 0,05$). Ancak narsistik kişilik envanterinin “Hak İddia Etme” alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma belirlenmiştir ($p < 0,05$). Verilen cevapların ortalaması ele alındığında bu farklılığın kadınlar lehine olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3 Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinin futbol taraftarı fanatiklik düzeyi puan ortalaması karşılaştırma sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	t	df	p
Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimi	Kadın	108	27,21	5,3	3,22	239	0,06
	Erkek	133	24,74	6,4			
Kurumsal Aidiyet	Kadın	108	14,53	3,97	3,97	239	0,89
	Erkek	133	12,45	4,1			
Futbol Taraftarları Fanatiklik Ölçeği	Kadın	108	41,74	8,3	3,84	239	0,1
	Erkek	133	37,19	9,77			

* $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi

Tablo 3’de üniversite öğrencilerinin cinsiyet değişkeni açısından futbol taraftarları fanatiklik ölçeğinin genelinde ve alt boyutlarında anlamlı farklılaşma belirlenmemiştir ($p > 0,05$). Üniversite öğrencilerinin ölçeğe vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda hem kadın hem erkek üniversite öğrencilerinin “sporsever” oldukları görülmüştür.

Tablo 4 Üniversite öğrencilerinin yaş değişkenine göre narsistik kişilik envanteri ve alt boyutlarındaki farklılığa yönelik karşılaştırma sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Yaş	n	$\bar{X}$	ss	f	p
Üstünlük	18-20 Yaş (1)	62	1,15	1,13	1,01	0,37
	21-23 Yaş (2)	132	1,14	1,11		
	24 Yaş ve üstü (3)	47	1,40	1,15		
Teşhircilik	18-20 Yaş (1)	62	1,24	0,97	1,87	0,16
	21-23 Yaş (2)	132	0,93	1,04		
	24 Yaş ve üstü (3)	47	1,02	1,15		
Otorite	18-20 Yaş (1)	62	1,08	0,71	1,56	0,21
	21-23 Yaş (2)	132	1,04	0,82		
	24 Yaş ve üstü (3)	47	0,83	0,79		
Hak İddia Etme	18-20 Yaş (1)	62	0,61	0,75	0,08	0,92
	21-23 Yaş (2)	132	0,57	0,69		
	24 Yaş ve üstü (3)	47	0,57	0,80		
Sömürücülük	18-20 Yaş (1)	62	1,24	0,84	0,95	0,39
	21-23 Yaş (2)	132	1,44	1,01		
	24 Yaş ve üstü (3)	47	1,30	1,12		
Kendine Yeterlik	18-20 Yaş (1)	62	1,23	0,91	0,78	0,46
	21-23 Yaş (2)	132	1,37	0,89		
	24 Yaş ve üstü (3)	47	1,21	1,08		
NKE (Toplam)	18-20 Yaş (1)	62	6,55	3,20	0,04	0,96
	21-23 Yaş (2)	132	6,49	3,87		
	24 Yaş ve üstü (3)	47	6,34	4,65		

* $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi

Tablo 4’de istatistiki analizler sonucunda üniversite öğrencilerinin yaş değişkenine göre narsistik kişilik envanterinin genelinde ve alt boyutlarında anlamlı farklılaşma tespit edilememiştir ($p > 0,05$).

Tablo 5 Üniversite öğrencilerinin yaş değişkenine göre futbol taraftarı fanatiklik ölçeği ve alt boyutlarındaki farklılığa yönelik karşılaştırma sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Yaş	n	$\bar{X}$	ss	f	p
Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimi	18-20 Yaş (1)	62	24,40	6,29	2,41	0,09
	21-23 Yaş (2)	132	26,32	5,77		
	24 Yaş ve üstü (3)	47	26,43	6,32		
Kurumsal Aidiyet	18-20 Yaş (1)	62	13,21	4,19	0,10	0,90
	21-23 Yaş (2)	132	13,39	4,21		
	24 Yaş ve üstü (3)	47	13,57	4,07		
Futbol Taraftarları Fanatiklik Ölçeği	18-20 Yaş (1)	62	37,61	9,76	1,25	0,29
	21-23 Yaş (2)	132	39,71	9,08		
	24 Yaş ve üstü (3)	47	40,00	9,78		

* $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi

Yapılan istatistiki analizler sonucunda üniversite öğrencilerinin yaş değişkeni açısından futbol taraftarları fanatiklik ölçeğinin genelinde ve alt boyutlarında anlamlı farklılaşma belirlenmemiştir ($p > 0,05$). Ölçeğe vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda araştırmamıza katılan 18-20 yaş, 21-23 yaş ve 24 yaş ve üstü üniversite öğrencilerinin “sporsever” oldukları gözlemlenmektedir.

Tablo 6 Üniversite öğrencilerinin sınıf değişkenine göre narsistik kişilik envanteri ve alt boyutlarındaki farklılığa yönelik karşılaştırma sonuçları

Ölçek ve Alt	Sınıf	n	$\bar{X}$	ss	f	p	Scheffe
Üstünlük	1. Sınıf (1)	55	1,22	1,08	0,03	0,99	
	2. Sınıf (2)	87	1,2	1,13			
	3. Sınıf (3)	47	1,21	1,23			
	4. Sınıf (4)	52	1,15	1,09			
Teşhircilik	1. Sınıf (1)	55	0,91	0,97	1,57	0,2	
	2. Sınıf (2)	87	1,15	1,01			
	3. Sınıf (3)	47	1,17	1,22			
	4. Sınıf (4)	52	0,83	1			
Otorite	1. Sınıf (1)	55	1	0,75	0,96	0,41	
	2. Sınıf (2)	87	1,03	0,78			
	3. Sınıf (3)	47	1,13	0,88			
	4. Sınıf (4)	52	0,87	0,77			
Hak İddia Etme	1. Sınıf (1)	55	0,55	0,72	1,08	0,36	
	2. Sınıf (2)	87	0,66	0,71			
	3. Sınıf (3)	47	0,64	0,85			
	4. Sınıf (4)	52	0,44	0,64			
Sömürücülük	1. Sınıf (1)	55	1,18	0,91	3,98	0,01*	3,4
	2. Sınıf (2)	87	1,48	0,87			
	3. Sınıf (3)	47	1,66	1,19			
	4. Sınıf (4)	52	1,08	1,01			
Kendine Yeterlik	1. Sınıf (1)	55	1,31	0,9	0,63	0,59	
	2. Sınıf (2)	87	1,38	0,96			
	3. Sınıf (3)	47	1,32	1,14			
	4. Sınıf (4)	52	1,15	0,72			
NKE (Toplam)	1. Sınıf (1)	55	6,16	3,64	2	0,12	
	2. Sınıf (2)	87	6,9	3,56			
	3. Sınıf (3)	47	7,13	5,24			
	4. Sınıf (4)	52	5,52	2,89			

* $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi

Yapılan istatistiki analizler sonucunda üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre narsistik kişilik envanterinin genelinde ve alt boyutlarında anlamlı farklılaşma gözlemlenmemiştir ($p > 0,05$). Ancak narsistik kişiliğin envanterinin “Sömürücülük” alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma gözlemlenmiştir ($p < 0,05$). Tespit edilen bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu açıklamak amacıyla uygulanan analizlere göre 3.sınıfta öğrenim gören üniversite öğrencileri ile 4.sınıfta öğrenim gören üniversite öğrencileri arasında ve 3.sınıfta öğrenim gören üniversite öğrencileri lehine olduğu belirlenmiştir.

Tablo 7 Üniversite öğrencilerinin sınıf değişkenine göre futbol taraftarı fanatizm ölçeği ve alt boyutlarındaki farklılığa yönelik karşılaştırma sonuçları

Ölçek ve Alt	Sınıf	n	$\bar{X}$	ss	f	p
Şiddetle Yönelik	1. Sınıf (1)	55	26,09	5,44	1,71	0,17
	2. Sınıf (2)	87	24,84	6,35		
	3. Sınıf (3)	47	25,94	7,26		
	4. Sınıf (4)	52	27,19	4,67		
Düşünce ve Eylem	1. Sınıf (1)	55	14,02	4,08	1,69	0,17
	2. Sınıf (2)	87	12,6	4,01		
	3. Sınıf (3)	47	13,7	4,91		
	4. Sınıf (4)	52	13,73	3,64		
Kurumsal Aidiyet	1. Sınıf (1)	55	40,11	8,8	1,83	0,14
	2. Sınıf (2)	87	37,44	9,44		
	3. Sınıf (3)	47	39,64	11,59		
	4. Sınıf (4)	52	40,92	7,31		

* $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi

Yapılan istatistiki analizler sonucunda üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkeni açısından futbol taraftarları fanatizm ölçeğinin genelinde ve alt boyutlarında anlamlı farklılaşma gözlemlenmemiştir ($p > 0,05$). Ölçeğe vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda araştırmamıza katılan 1.sınıf, 2.sınıf, 3.sınıf ve 4.sınıfta öğrenim gören üniversite öğrencilerinin “sporsever” oldukları görülmüştür.

Tablo 8 Üniversite öğrencilerinin takip etme durumu değişkenine göre narsistik kişilik envanteri ve alt boyutlarındaki farklılığa yönelik karşılaştırma sonuçları

Ölçek ve Alt	Takip Etme	n	$\bar{X}$	ss	f	p	Scheffe
Üstünlük	Düzenli Takip Ederim	83	1,29	1,15	0,66	0,52	
	Ara Sıra Takip Ederim	87	1,09	1,06			
	Takip Etmem (3)	71	1,21	1,17			
Teşhircilik	Düzenli Takip Ederim	83	1,05	1,15	0,27	0,76	
	Ara Sıra Takip Ederim	87	0,97	1,02			
	Takip Etmem (3)	71	1,08	0,97			
Otorite	Düzenli Takip Ederim	83	0,99	0,83	0,48	0,62	
	Ara Sıra Takip Ederim	87	0,97	0,8			
	Takip Etmem (3)	71	1,08	0,73			
Hak İddia Etme	Düzenli Takip Ederim	83	0,55	0,77	0,27	0,77	
	Ara Sıra Takip Ederim	87	0,56	0,71			
	Takip Etmem (3)	71	0,63	0,7			
Sömürücülük	Düzenli Takip Ederim	83	1,55	1	2,44	0,09	
	Ara Sıra Takip Ederim	87	1,28	1			
	Takip Etmem (3)	71	1,24	0,96			
Kendine Yeterlik	Düzenli Takip Ederim	83	1,54	0,97	4,54	0,01*	1-2
	Ara Sıra Takip Ederim	87	1,13	0,91			
	Takip Etmem (3)	71	1,24	0,89			
NKE (Toplam)	Düzenli Takip Ederim	83	6,98	4,48	1,39	0,25	
	Ara Sıra Takip Ederim	87	5,99	3,49			
	Takip Etmem (3)	71	6,49	3,48			

* $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi

Tablo 8 incelendiğinde uygulanan istatistiki analizler sonucunda üniversite öğrencilerinin futbol maçını takip etme değişkenine göre narsistik kişilik envanterinin genelinde ve alt boyutlarında anlamlı farklılaşma gözlemlenmemiştir ($p > 0,05$). Ancak narsistik kişilik envanterinin “Kendine Yeterlik” alt boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Ortaya çıkan bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla uygulanan analizler sonucunda futbol maçlarını düzenli takip eden üniversite öğrencileri ile futbol maçlarını ara sıra takip eden üniversite öğrencileri arasında ve futbol maçlarını düzenli takip eden üniversite öğrencileri lehine olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 9 Üniversite öğrencilerinin takip etme durumu değişkenine göre futbol taraftarı fanatiklik ölçeği ve alt boyutlarındaki farklılığa yönelik karşılaştırma sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Takip Etme	n	$\bar{X}$	ss	f	p	Scheffe
Şiddete Yönelik	Düzenli Takip Ederim (1)	83	23,08	6,68	16,56	0,00*	2-1
	Ara Sıra Takip Ederim (2)	87	26,55	5,26			
	Takip Etmem (3)	71	28,21	4,89			
Kurumsal Aidiyet	Düzenli Takip Ederim (1)	83	10,76	3,54	57,33	0,00*	2-1
	Ara Sıra Takip Ederim (2)	87	13,18	3,21			
	Takip Etmem (3)	71	16,69	3,57			
Futbol Taraftarları Fanatiklik Ölçeği	Düzenli Takip Ederim (1)	83	33,84	9,49	33,99	0,00*	2-1
	Ara Sıra Takip Ederim (2)	87	39,74	7,38			
	Takip Etmem (3)	71	44,90	7,96			

* $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi

Yapılan istatistiki analizler sonucunda üniversite öğrencilerinin futbol maçını takip etme değişkenine yönelik futbol taraftarları fanatiklik ölçeğinin bütününde ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir ($p<0,05$). Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin ölçeğin bütününde ve alt boyutlarında vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda futbol maçlarını takip etmeyenlerin düzenli takip edenlere göre ve futbol maçlarını ara sıra takip edenlerin düzenli takip edenlere göre sporseverlik düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 10 Üniversite öğrencilerinin narsistik kişilik düzeyleri ve futbolda fanatiklik düzeyleri arasındaki ilişki

Narsistik Kişilik Düzeyleri		
Futbolda Fanatiklik Düzeyleri	R	-0,37*
	P	0,00

* $p<0,05$ anlamlılık düzeyi

Tablo 10 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin ölçeklere vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda Narsistik Kişilik envanteri ile Futbol Taraftarları Fanatiklik Ölçeği arasında ne tür bir ilişki olduğuna yönelik yapılan istatistiksel analizler sonucunda üniversite öğrencilerinin ölçeklere vermiş olduğu cevaplara göre negatif yönde orta düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir ($r = -0,37$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan istatistiksel analizler sonucunda verilerin analizi normal dağılım göstermişti. Bu araştırmanın bulgularına bakıldığında üniversite öğrencilerinin narsistik kişilik özellikleri ve futbolda fanatizm düzeyleri arasında orta seviyede negatif yönlü bir ilişki vardır. Bilindiği üzere narsist kişiliğin aşırı benlik değerlendirmesi, diğer bireylerden üstünlük algısı ve genellikle diğerlerini manipüle etme isteği fanatizmin çıktılarıyla örtüşme göstermektedir (Çakıroğlu, 2022).

Mevcut çalışmanın bulguları kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin narsistik kişilik envanterinden aldıkları ortalama puanlar sonucunda farklılaşmadığı gözlemlenmektedir. Ancak hak iddia etme alt boyutunda erkek üniversite öğrencilerinin ortalama puanlarının kadın üniversite öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Narsisizmi cinsiyet değişkeni yönünden ele alan çalışmaların genelinde kadın ve erkek katılımcıların benzer düzeyde narsistik kişiliğe sahip oldukları görülmektedir (Salman-Akhtar & Thomson, 1982; Kiraz, 2011; Kocakula, 2012; Koşan, 2015). Çalışmamızın aksine Karataş ve Taş'ın 2017'de ilk ve ortaokul öğretmenleri üzerine yaptığı çalışmada kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre narsistik kişilik ortalamalarının istatistiksel olarak daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Grijalva ve ark., 2015'de yaptıkları derleme sonucunda erkeklerin narsistik kişilik özellikleri düzeylerinin kadınlara oranla daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Çalışmamızı destekler nitelikte Yabancı'nın (2019) "lise öğrencilerinin sosyal medyaya ilişkin tutumları ile narsisizm ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi" incelediği çalışmasında ise erkek ve kadın lise öğrencilerinin narsistik kişilik özelliklerinin cinsiyet değişkeni açısından farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmamızın bir diğer bulgusu futbol taraftarları fanatiklik ölçeğinin ortalama puanları cinsiyet değişkeni açısından ele alındığında kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin fanatiklik düzeylerinin farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Çalışmamızın aksine Kurak'ın (2019) beden eğitimi öğretmenlerinin futbolda fanatizm düzeylerini incelediği çalışmasında kadın ve erkek öğretmenlerin fanatizm düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık tespit etmiştir. Benzer şekilde İlk ve ark.,

(2020) "Futbol Taraftarlarının Fanatiklik ve Lisanslı Ürün Satın Alma Düzeylerinin İncelenmesi" isimli çalışmada erkek katılımcıların kadınlara oranla fanatiklik düzeylerinin istatistiksel olarak daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Yapılan analiz sonuçlarında tablo 4 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin yaş değişkenine göre narsistik kişilik envanterine ait toplam ve alt boyutlar arasında anlamlı farklılıklar gözlemlenmemiştir. Literatür incelendiğinde yaş değişkeninin narsisizm üzerinde bir etkisinin olmadığına yönelik çalışmalar yer almaktadır (Kocakula, 2012; Koşan, 2015). Bu sonuçlar bizim çalışmamızı destekler niteliktedir. Ancak bu sonucun sebebinin örneklem grubunun yaş aralığının birbirine çok yakın olması ve yaş değişkeninin narsisizm üzerindeki etkisinin belirsizleşmesi olabilir.

Araştırmamızın bir diğer bulgusu futbol taraftarları fanatiklik ölçeğinin ortalama puanları yaş değişkeni açısından incelendiğinde farklılaşmanın olmadığı gözlemlenmiştir. Çalışmamızın aksine İlk ve ark., (2020) futbol taraftarlarının fanatiklik ve lisanslı ürün satın alma düzeylerini inceledikleri çalışmada futbol taraftarları fanatiklik ölçeğinin şiddete yönelik düşünce ve eylem eğilimi alt boyutunda 17-20 yaşındaki taraftarların 25 ve üstü yaş grubuna göre ortalama puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğunu tespit etmiştir. Yine İlk ve ark., (2020) çalışmada futbol taraftarları fanatiklik ölçeğinin kurumsal aidiyet alt boyutunda 21-24 yaşındaki taraftarların ortalama puanları hem 17-20 yaşındaki hem de 25 ve üzeri yaş grubundaki taraftarlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmamızın bir diğer bulgusu üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre narsistik kişilik envanterinin bütününde anlamlı bir farklılaşmanın tespit edilememiş olmasıdır. Çalışmamızın aksine Yabancı'nın (2019) lise öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada narsisizm düzeyi ve eğitim görülen sınıf değişkeni açısından öğrencilerde farklılaşma olduğu gözlemlenmiştir. Kocagöz Uzun'un (2019) lise öğrencileri ile yaptığı çalışmada ise öğrencilerin sınıf değişkeni açısından narsistik kişilik envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Yine çalışmamızı destekler nitelikte, Solmaz'ın (2021) "üniversite öğrencilerinde dindarlık ve narsistik eğilim ilişkisi: İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi örneği" isimli çalışmada eğitim görülen sınıf değişkeni incelendiğinde üniversite öğrencilerinin narsistik kişilik envanterinden elde edilen puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma tespit edilememiştir.

Yapılan analiz sonucunda tablo 7 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin sınıf değişkenine göre futbol taraftarları fanatiklik ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin ortalama puanlarında farklılaşma gözlemlenmemiştir. Çalışmamızın aksine Ateş ve Ateş (2023) üniversite öğrencileri üzerine yaptıkları çalışmada 4. Sınıf öğrencilerinin futbol taraftarları fanatiklik düzeylerinin 3. Sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bahçe ve Turan'ın (2022) "Üniversite öğrencilerinin fanatizm düzeyleri ile marka tercihleri arasındaki ilişkinin incelenmesi" isimli çalışmada, öğrencilerin fanatizm düzeyleri ortalamalarının sınıf değişkeni açısından incelendiğinde farklılaşmadığını tespit etmiştir. Bu bizim çalışmamızı da destekler niteliktedir.

Futbol maçlarını takip etme değişkenine bakıldığında üniversite öğrencilerinin narsistik kişilik özellikleri ortalama puanlarında anlamlı farklılaşma gözlemlenmemektedir. Öğrencilerin futbol maçını takip etme değişkenine göre narsistik kişilik envanterinin kendine yeterli alt boyutunda düzenli takip edenlerin ortalama puanları ara sıra takip eden öğrencilere göre daha yüksektir. Yine üniversite öğrencilerinin futbol maçlarını takip etme değişkenine göre futbol taraftarları fanatiklik ölçeği ortalama puanlarında farklılaşma gözlemlenmektedir. Düzenli takip eden üniversite öğrencilerinin ortalama puanları hem ara sıra takip eden hem de takip etmeyenlere göre daha düşüktür. Yine üniversite öğrencilerinin futbol maçlarını takip etme değişkenine göre futbol taraftarları ölçeğinin şiddete yönelik düşünce ve eylem eğilimi ve kurumsal aidiyet alt boyutları ortalama puanlarında düzenli takip eden

öğrencilerin puanları ara sıra takip eden ve takip etmeyen öğrencilere göre daha düşüktür. İlk ve ark., (2020) futbol taraftarlarının fanatizm ve lisanslı ürün satın alma düzeylerini inceledikleri çalışmalarında futbol maçlarını takip etme değişkeni açısından farklılaşma tespit etmiştir. Ancak bu farklılaşmanın hem ölçeğin genel ortalamasında hem de tüm alt boyutlarında düzenli takip edenlerin ortalama puanları ara sıra takip edenler ve takip etmeyenlere göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Üniversite öğrencilerinin fanatizm düzeyleri ile narsistik kişilik özellikleri arasındaki ilişki incelendiğinde negatif yönlü ve orta düzeyde bir ilişki olduğu gözlemlenmektedir. Bu sonuca göre üniversite öğrencilerinin futbolda fanatizm düzeyleri arttıkça narsistik kişilik düzeyleri azalmaktadır. Bunun sebebinin ise üniversite öğrencilerinin sosyal boyutunun toplumun diğer katılımcılarına göre daha yüksek olduğu, ayrıca eğitim seviyelerinin de yüksek olması nedeniyle olduğu düşünülmektedir.

Kısaltmalar / Abbreviations

F	Frekans
N	Sample size (Örneklem büyüklüğü)
$\bar{X}$	Mean (Ortalama)
Ss	Standard deviation (SD) (Standart sapma)
F	F-ratio (ANOVA test statistic) (F değeri)
P	P-value (Anlamlılık değeri)
Scheffé:	Scheffé's test (Scheffé testi)

Beyanlar / Declarations

Etik Onay ve Katılım Onayı / Ethics approval and consent to participate

Bu çalışmanın hazırlanma ve yazım sürecinde "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş olup; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir. **Bu çalışmanın başlatılabilmesi için, Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı kararı ile Rektörlük Makamının 13.07.2022 tarih ve 322428 sayılı onayı doğrultusunda etik izin alınmıştır**

In the preparation and writing process of this study, scientific, ethical, and citation principles outlined in the "Directive on Scientific Research and Publication Ethics of Higher Education Institutions" have been strictly followed. No falsification has been made on the collected data, and this study has not been submitted to any other academic publication medium for evaluation. The author assumes full responsibility for any potential violations related to the article. **In order to initiate this study, ethical approval was obtained based on the decision of the Dicle University Social and Human Sciences Ethics Committee and the approval of the Rectorate dated 13.07.2022 and numbered 322428.**

Veri Ve Materyal Erişilebilirliği / Availability of data and material

Bu çalışmanın bulgularını destekleyen veriler, makul talepler üzerine sorumlu yazardan temin edilebilir. Veri seti yalnızca akademik amaçlar için erişilebilir olacak ve verilerin herhangi bir kullanımı, orijinal çalışmayı referans gösterecek ve katılımcıların gizliliğini koruyacaktır.

The data that support the findings of this study are available from the corresponding author upon reasonable request. The dataset will be accessible only for academic purposes, and any use of the data will recognize the original study and maintain the confidentiality of the participants.

Çıkar Çatışması / Competing interests

Yazarlar, bu makalede sunulan çalışmayı etkileyebilecek herhangi bir çıkar çatışması veya kişisel ilişkiye sahip olmadıklarını beyan etmektedirler.

The authors declare that they have no known competing financial interests or personal relationships that could have appeared to influence the work reported in this paper.

Fon Desteği / Funding

Bu çalışma, kamu, ticari veya kar amacı gütmeyen sektörlerden herhangi bir özel fonlama desteği almamıştır / This study did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Yazar Katkıları / Author contributions

Çalışmanın tasarımı ve planlanması: O.A., S.B.; Veri toplama, analizi veya yorumlanması: S.B., O.A.; Makalenin yazımı: S.B., O.A.; Veri düzenleme, yöntem belirleme, yazım – özgün taslak, yazım – gözden geçirme ve düzenleme: S.B., O.A.; Tüm yazarlar, makalenin önemli noktalarını eleştirel bir şekilde gözden geçirmiştir. Tüm yazarlar makalenin son halini onaylamıştır.

Design and planning of the study: O.A., S.B.; **Data collection, analysis, and interpretation:** S.B., O.A.; **Manuscript preparation:** S.B., O.A.; **Data organization, methodology development, writing – original draft, writing – review and editing:** S.B., O.A.; All authors critically reviewed the manuscript's key points and approved the final version.

Teşekkür / Acknowledgements

None / Not applicable

APA Citation

Akyüz, O., & Bilen, S. (2025). An analysis of narcissistic personality traits and football fanaticism levels among university students in relation to various variables. *International Journal of Health, Exercise, and Sport Sciences (IJOSS)*, 2(1), 64–76.

MLA Citation

Akyüz, Onur, and Serhat Bilen. "An Analysis of Narcissistic Personality Traits and Football Fanaticism Levels Among University Students in Relation to Various Variables." *International Journal of Health, Exercise, and Sport Sciences (IJOSS)*, vol. 2, no. 1, 2025, pp. 64–76.

ISO 690 Citation

AKYÜZ, Onur, and Serhat BİLEN. An analysis of narcissistic personality traits and football fanaticism levels among university students in relation to various variables. *International Journal of Health, Exercise, and Sport Sciences (IJOSS)*, 2025, 2(1), pp. 64–76.

Vancouver Citation

Akyüz O, Bilen S. An analysis of narcissistic personality traits and football fanaticism levels among university students in relation to various variables. *International Journal of Health, Exercise, and Sport Sciences (IJOSS)*. 2025;2(1):64–76.

References / Kaynaklar

- Arslan, E. (2021). *10-14 yaş tenisçilerde 8 haftalık core antrenmanlarının çeviklik, kuvvet, denge performansına ve tenis becerilerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Alqmase, M., Al-Muhtaseb, H., & Rabaan, H. (2021). Sports-fanaticism formalism for sentiment analysis in Arabic text. *Social Network Analysis and Mining*, 11(1), 52. <https://doi.org/10.1007/s13278-021-00752-8>
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2004). *Sosyal bilimlerde SPSS uygulamalı araştırma yöntemleri*. Sakarya Yayıncılık.
- Ames, D. R., Rose, P., & Anderson, C. P. (2006). The NPI-16 as a short measure of narcissism. *Journal of Research in Personality*, 40(4), 440–450. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2005.03.002>
- Atay, S. (2009). Narsistik kişilik envanteri'nin Türkçe'ye standardizasyonu. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 181–196.
- Ateş, H., & Ateş, N. (2023). Üniversite öğrencilerinin futbolda fanatizm düzeylerinin incelenmesi (Dicle Üniversitesi örneği). *Beden Eğitimi Spor Sağlık ve Efor Dergisi (Bessed)*, 2(3), 196–208.
- Bahçe, A., & Turan, M. B. (2022). Üniversite öğrencilerinin fanatizm düzeyleri ile marka tercihleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(3), 449–473. <https://doi.org/10.38021/asbid.1148848>
- Behary, W. T. (2018). *Narsistlik ateşkesi* (M. Caner & N. Azizlerli, Çev.). Psikonet Yayınları.
- Cihangiroğlu, N., Teke, A., Uzuntarla, Y., & Uğrak, U. (2015). Narsistik kişilik eğilimleri ile kurumsal bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin analizi. *Journal of Management and Economics Research*, 13(1), 1–18. <https://doi.org/10.11611/JMER400>
- Çakıroğlu, B. (2022). *Futbol taraftarlarının fanatizm duyguları ile siber zorbalık davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Çınar, M. (2020). Üniversite öğrencilerinde narsisizm ile içsel dini motivasyon arasındaki ilişki. *Türk Din Psikolojisi Dergisi*, 2(2), 135–160.
- Da Silva, E. C., & Las Casas, A. L. (2017). Sport fans as consumers: An approach to sport marketing. *British Journal of Marketing Studies*, 5(4), 36–48.
- Dwyer, B., Le Crom, C., & Greenhalgh, G. P. (2018). Exploring and measuring spectator sport fanaticism. *Communication & Sport*, 6(1), 58–85. <https://doi.org/10.1177/2167479516679411>
- Erdoğan, A., & Şirin, E. F. (2021). Adaptation of sport fanaticism scale into Turkish. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 23(2), 141–149.
- Fuschillo, G. (2020). Fans, fandoms, or fanaticism? *Journal of Consumer Culture*, 20(3), 347–365. <https://doi.org/10.1177/1469540518773822>
- Grijalva, E., Newman, D. A., Tay, L., Donnellan, M. B., Harms, P. D., Robins, R. W., & Yan, T. (2015). Gender differences in narcissism: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 141(2), 261–310. <https://doi.org/10.1037/a0038231>
- İlk, Ç., Çavuşoğlu, S. B., & Güler, C. (2020). Futbol taraftarlarının fanatizm ve lisanslı ürün satın alma düzeylerinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16(32), 4784–4808.
- Karaaziz, M., & Atak, İ. E. (2013). Narsisizm ve narsisizmle ilgili araştırmalar üzerine bir gözden geçirme. *Nesne Psikolojisi Dergisi*, 1(2), 44–59. <https://doi.org/10.7816/nesne-01-02-03>
- Karataş, S., & Taş, A. (2017). İlk ve ortaokullardaki öğretmenlerin narsistik kişilik eğilimleri ile örgütsel özdeşleşme düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 92–121.
- Kiraz, C. (2011). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin empatik eğilimleri ile narsistik kişilik özellikleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kocagöz Uzun, S. (2019). *Narsisizm ve dindarlık ilişkisi* (Yüksek lisans tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kocakula, Ö. (2012). *Narsistik ve obsesif kompulsif kişilik bozukluklarının karar süreçlerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koşan, Y. (2015). *Üniversite öğrencilerinin Facebook kullanımının narsisizm ve saldırganlık düzeyleri ile ilişkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kurak, K. (2019). Investigation of the football fanaticism levels of physical education teachers. *International Journal of Progressive Education*, 15(4), 66–72.

- Kutomanov, S. A., Lipich, T. I., Borisova, O. S., & Pocheptsov, S. S. (2019). Football fans in the context of negative identity. *Revista San Gregorio*, (32).
- Mirzeoğlu, D., Aktağ, I., & Boşnak, M. (2007). Beden eğitimi öğretmeni, öğretmen adayı ve beden eğitimi ve spor yüksekokullarında görev yapan öğretim elemanlarının mesleki yeterlik duygusunun karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 18(3), 109–125.
- Paksoy, E. (2014). *Futbol fanatizmi, taraftar kimliği: Beşiktaş çarşı taraftarlarının taraftarlıkla ilgili davranışlarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Rozenblatt, S. (2002). *In defense of the self: The relationship of self-esteem and narcissism to aggressive behavior* (Doktora tezi). Long Island University, The Brooklyn Center.
- Salman Akhtar, M. D., & Thomson Jr, J. A. (1982). Overview: Narcissistic personality disorder. *American Journal of Psychiatry*, 139(1), 12–20.
- Seward, S. K. (2007). *Are narcissists bad for relationships or are relationships bad for narcissists?: The effect of narcissism on close relationships*. Department of Psychology, St. Francis Xavier University.
- Solmaz, M. M. (2021). *Üniversite öğrencilerinde dindarlık ve narsistik eğilim ilişkisi: İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi örneği* (Yüksek lisans tezi). İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi.
- Taşmektepligil, M. Y., Çankaya, S., & Tunç, T. (2015). Futbol taraftarı fanatiklik ölçeği. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 41–49. <https://doi.org/10.17155/spd.73408>
- Yabancı, C. (2019). *Lise öğrencilerinin sosyal medyaya ilişkin tutumları ile narsisizm ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi.

Publishers' Note

IJOSS remains neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.